

7 ESIOPETUKSEEN HAKEMINEN

7.1 Lainsäädännöllisiä lähtökohtia ja toiminnan järjestämisen periaatteita

Kunta on velvollinen järjestämään alueellaan asuville oppivelvollisuusikäisille perusopetusta sekä oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna esiopetusta (perusopetuslaki 4 §). Lisäksi kunta on velvollinen järjestämään oppivelvollisuuden alkamisvuonna esiopetusta pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä oleville lapsille ja niille lapsille, jotka aloittavat perusopetuksen vuotta säädettyä myöhemmin.

7.1.1 Esiopetukseen osallistuminen

Esiopetus on velvoittavaa. Tämä merkitsee sitä, että oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuotena lapsen huoltajan on huolehdittava siitä, että lapsi osallistuu esiopetukseen tai muuhun esiopetuksen tavoitteet saavuttavaan toimintaan.

Esiopetuksen velvoittavuuteen liittyvän läsnäolon osalta noudatetaan seuraavia linjauksia:

- alle kahden viikon poissaolosta riittää ilmoitus päiväkotiin
- yli kahden viikon poissaolo sovittava päiväkodin kanssa
- esiopetuksen tavoitteiden toteutumisesta keskustellaan poissaolojen yhteydessä
- ilta-, viikonloppu- ja vuorohoidon osalta tulee huolehtia esiopetuksen tavoitteiden saavuttamisesta

Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevan lapsen on osallistuttava esiopetukseen oppivelvollisuuden alkamisvuonna. Lisäksi pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevalla lapsella on oikeus saada esiopetusta sinä vuonna, jona lapsi täyttää viisi vuotta. Sellaisella lapsella, joka aloittaa perusopetuksen vuotta säädettyä myöhemmin, on oikeus saada esiopetusta myös oppivelvollisuuden alkamisvuonna.

7.1.2 Lyhyet ja turvalliset matkat

Opetus tulee kunnassa järjestää siten, että oppilaiden koulumatkat ovat asutuksen, koulujen ja muiden opetuksen järjestämipaikkojen sijainti sekä liikenneyhteydet huomioon ottaen mahdollisimman turvallisia ja lyhyitä.

Perusopetuslain 32 §:n mukaan jos esiopetusta saavan oppilaan matka kotoa esiopetukseen tai varhaiskasvatuslaissa tarkoitettussa varhaiskasvatuksesta esiopetukseen on viittä kilometriä pitempi, oppilaalla on vastaavasti oikeus maksuttomaan kuljetukseen kotoa suoraan esiopetukseen tai varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja esiopetuksesta kotiin tai varhaiskasvatukseen.

Esiopetusta saavalla oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen myös silloin, kun edellä tarkoitettu matka oppilaan ikä ja muut olosuhteet huomioon ottaen muodostuu oppilaalle liian vaikeaksi, rasittavaksi tai vaaralliseksi. Maksuttoman

kuljetuksen vaihtoehtona on oppilaan kuljettamista tai saattamista varten myönnettävä riittävä avustus.

Jos oppilas otetaan muuhun kuin perusopetuslain 6 §:n 2 momentissa tarkoitettuun opetuksen järjestämispaiikkaan, oppilaaksi ottamisen edellytykseksi voidaan asettaa, että huoltaja vastaa oppilaan kuljettamisesta tai saattamisesta aiheutuvista kustannuksista. Lisäksi, jos esiopetusta saava lapsi osallistuu toisessa kunnassa järjestettävään varhaiskasvatukseen, opetuksen järjestäjällä on oikeus edellyttää, että lapsen huoltaja vastaa lapsen kuljettamisesta tai saattamisesta aiheutuvista kustannuksista varhaiskasvatus- ja esiopetuspaikan välillä.

7.1.3 Mahdollisuus varhaiskasvatukseen osallistumiseen

Esiopetusta järjestettäessä otetaan huomioon, että opetukseen osallistuvilla lapsilla on mahdollisuus käyttää varhaiskasvatuspalveluja ja vastaavasti varhaiskasvatusta järjestettäessä, että varhaiskasvatuksessa olevilla on mahdollisuus osallistua esiopetukseen. Säännökset ovat tarkoitettuja toimintojen yhteensovittamista kunnassa ohjaaviksi. Yhteensovittamista tapahtuu sekä ko. palvelujen sijainnin, että palvelujen järjestämisaikojen suhteen.

Esiopetus ja siihen liittyvä varhaiskasvatus järjestetään päiväkodeissa yhteisissä tiloissa sekä yhteisellä henkilöstöllä ja esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen paikkatilannetta tarkastellaan kokonaisuutena. Edellisen ikäluokan lähtiessä kouluun päiväkodista vapautuu paikkoja uusille esiopetusta tai varhaiskasvatusta tarvitseville lapsille ja esiopetusryhmät muodostetaan vuosittain tämän vaihtuvuuden puitteissa. Näin myös muodostuu päiväkotikohtainen enimmäisoppilasmäärä esiopetuksessa, sekä siihen liittyvä oppilaiden sijoittaminen päiväkoteihin.

Em. johdosta esiopetusvalintoihin vaikuttavat päiväkotikohtaisesti useat eri tekijät (esimerkiksi esiopetuksen lisäksi tarvittavan varhaiskasvatuksen laajuus ja erityistarpeet, päiväkodin sijainti, käytävissä olevien varhaiskasvatus- ja esiopetuspaikkojen määrä ja niiden ikärakenne, sisärukkset sekä varhaiskasvatukseen liittyvä subjektiivinen oikeus saada paikka tietyn ajan kuluessa).

Liitteenä ovat periaatteet lasten valinnassa keväällä huomioitavista periaatteista.

Kunta osoittaa opetusta saavalle edellä mainittujen periaatteiden mukaisen lähikoulun tai muun soveltuvan paikan, jossa oppilaalle annetaan opetusta. Esiopetusta saavalle oppilaalle voidaan opetuksen järjestämispaiikaksi osoittaa myös vastaavat edellytykset täyttävä varhaiskasvatuspaikka tai muu soveltuva esiopetuksen järjestämispaiikka. Kunta voi perustellusta opetuksen järjestämiseen liittyvästä syystä vaihtaa opetuksen järjestämispaiikkaa. (Perusopetuslaki 6 §).

7.2 Esiopetukseen hakeminen

Perusopetusasetuksen 23 a §:n mukaan esiopetukseen tulee hakea ennen opetuksen alkamista opetuksen järjestäjän ilmoittamalla tavalla. Opetuksen järjestäjän tulee etukäteen ilmoittaa esiopetuksen järjestämipaikoista, opetuksen aloitus- ja päättymisajankohdasta sekä siitä, miten sen järjestämään tai hankkimaan esiopetukseen haetaan.

Esiopetukseen voi hakea oppilaaksi myös muuhun kuin kunnan perusopetuslain 6 §:n 2 momentin mukaan osoittamaan esiopetuksen järjestämipaikkaan. Näitä oppilaita otettaessa on sovellettava yhdenvertaisia valintaperusteita. Kunta voi kuitenkin päättää, että sen itse järjestämään tai hankkimaan esiopetukseen otetaan ensisijaisesti kunnassa asuvia lapsia. Lahden kaupungin järjestämään esiopetukseen otetaan ensisijaisesti Lahdessa asuvia lapsia (ks. luku oikeus kuntarajat ylittävään varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen).

Lapsen asuinpaikan tai huoltajan työ- tai opiskelutilanteen muuttuessa taikka muusta erityisestä syystä esiopetukseen voi hakea opetuksen järjestäjän edellyttämää ajankohtaa myöhemmin. Opetuksen järjestäjä ratkaisee sen, milloin on kysymys säännöksessä mainitusta muusta sellaisesta erityisestä syystä, joka oikeuttaa hakeutumaan esiopetukseen pääsääntöistä hakuaikaa myöhemmin. Mikäli edellä todetut edellytykset täyttyvät, lapselle tulee osoittaa esiopetuspaikka mahdollisimman pian sen jälkeen, kun hakemus on tehty. Kunnalla on opetuksen järjestäjänä lopullinen vastuu esiopetuspaikan löytämiseksi.

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaan päätös pidennetystä oppivelvollisuudesta tehdään pääsääntöisesti ennen oppivelvollisuuden alkamista. Lapsella on oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna oikeus saada esiopetusta. Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevalla lapsella tämä oikeus alkaa sen vuoden syyslukukauden alussa, jolloin lapsi täyttää viisi vuotta. Päätös oppivelvollisuuden pidentämisestä tarvitaan ennen esiopetuksen alkua, jotta oikeus siihen voi toteutua. Lahdessa edellytetään päätöstä pidennetystä oppivelvollisuudesta 15.9. mennessä.

7.3 Päätöksentekijöiden toimivalta

Lahden kaupungin sivistystoimialan toimintasäännön mukaan päätösvalta esiopetukseen oppilaaksiotosta on päiväkodinjohtajalla.

Päätökseen haetaan tarvittaessa muutosta valittamalla aluehallintoviranomaiselle.

7.4 Oppilaaksiotto

Perusopetuslain 6 §:n mukaisesti esiopetus pyritään järjestämään siten, että oppilaan matkat ovat mahdollisimman turvallisia ja lyhyitä. Lahti on jaettu yhdeksään eri oppilaaksiottoalueeseen (liitteenä) ja esiopetus pyritään järjestämään ensisijassa sillä alueella, jossa lapsi asuu. Jos esiopetuspaikka ei järjesty omalta alueelta, kunta osoittaa muun soveltuvan esiopetuspaikan. Jos esiopetuksen järjestämispaikka poikkeaa haetusta ja matkan turvallisuus ja pituus täyttävät perusopetuslain 32 §:n edellytykset maksuttomalle kuljetukselle tai oppilaan kuljettamista tai saattamista varten myönnettävälle riittävälle avustukselle, se myönnetään hakemuksesta.

Esiopetuspaikka osoitetaan toiselta alueelta jäljempänä kuvattujen kriteerien perusteella.

Oppilaaksiotto edellyttää, että päiväkotia on määritelty esiopetuksen järjestämispaikaksi ja ryhmäkokoedellytys täyttyy.

7.4.1 Esiopetuspaikan osoittaminen omalta alueelta

- Mikäli lapsen tulevan koulun yhteydessä järjestetään esiopetusta, esiopetuspaikka osoitetaan ensisijaisesti sieltä tai tulevan koulun kanssa yhteistyötä tekevistä esiopetuspaikasta.
- Esiopetuspaikka osoitetaan samasta esiopetusta järjestävästä päiväkodista, jossa lapsi on jo ollut varhaiskasvatuksessa.
- Mahdollisuus osallistua varhaiskasvatukseen samassa päiväkodissa mikäli esiopetukseen liittyy esimerkiksi ilta- viikonloppu- vuorohoidon tai erityisen tuen tarve.
- Esiopetuspaikaksi ei osoiteta päiväkotia, jonne kunnan tulee järjestää kuljetus, jos alueella on päiväkotia, johon ei synny kuljetuksen järjestämisvelvollisuutta. Mikäli esiopetuspaikaksi joudutaan osoittamaan päiväkotia, johon kunnan tulee järjestää kuljetus, osoitetaan esiopetuspaikka, johon kuljetus voidaan järjestää ensisijaisesti julkista liikennettä käyttäen.
- Mikäli lapsi muuttaa kesken esiopetuksen toimintavuoden alueelta toiselle, esiopetuspaikka myönnetään mahdollisuuksien mukaan uudelta alueelta. Lapsella on kuitenkin huoltajien niin halutessa mahdollisuus jatkaa esiopetusvuosi loppuun entisellä alueella.

7.4.2 Esiopetuspaikan osoittaminen toiselta alueelta

- Mikäli lapselle ei järjesty esiopetuspaikka omalta alueelta, kun otetaan huomioon käytävissä olevien esiopetuspaikkojen määrä (suhde varhaiskasvatuspaikkoihin) ja ryhmien tarkoituksenmukainen muodostaminen.
- Jos lapsella on viikonloppu- tai vuorohoidon tarve, eikä esiopetusta näistä syistä voida järjestää omalla alueella.
- Muista perustelluista syistä, esimerkiksi erityiseen tukeen, iltahoitoon, sisarusperusteeseen tai opetuksen järjestämiseen liittyvät muut syyt.

7.5. Esiopetuksen järjestämipaikat

Esiopetus järjestetään kunnallisissa päiväkodeissa. Järjestämisen edellytyksenä on 13 lapsen minimimäärä yksikötasolla. Ilta-,viikonloppu- ja vuoro- sekä erityisryhmissä ryhmäkoko voi tarvittaessa olla pienempi.